

Přiznali barvu. To bude začátek jejich konce. Paralelní Polis si vzala na paškál vnitro a jeho „centrum“

- CZ24 News | 1. září 2022

Centrum proti hybridním hrozbám na svých stránkách popisuje, jak během covidu a ruské invaze na Ukrajinu posílily organizace a aktivity, které mají za cíl vybudovat jiný politický systém. A použilo pro ně termín „paralelní polis“. To je ovšem i název neziskové organizace, která na prohlášení centra reagovala. A nepříliš přívětivě.

Na stránkách Centra proti hybridním hrozbám (CHH) Ministerstva vnitra ČR se aktuálně objevil zajímavý materiál s titulkem „Občanský parlament – od euroskeptického aktivismu k paralelní polis s prokremelskou orientací“. Jeho obsahem je de facto soubor obvinění určitých skupin vyjadřujících se nezávisle k naší dnešní realitě a vytvářejících paralelní struktury, do jisté míry kopírující základní pilíře standardního státu. Doslova se zde píše:

„Období posledních dvou let poznamenané celospolečenskými dopady pandemie covid-19, na které navázala komplikovaná mezinárodněpolitická situace způsobená napadením Ukrajiny ze strany Ruské federace, přispělo k zesílené aktivizaci a radikalizaci některých jednotlivců a kvazi-občanských či kvazi-politických uskupení. Jedním z nich je rozsáhlejší občansko-politický projekt, který kopírováním mocenské struktury státu (moc zákonodárná, výkonná a soudní) představuje do jisté míry de facto paralelní polis tvořenou několika personálně a organizačně propojenými aktivitami a iniciativami, jejichž deklarovaným cílem je obroda společnosti a kompletní změna politického systému a ústavního uspořádání zavedeného v ČR po roce 1989.“

Popisuje se zde aktivita mnoha spolků a sdružení s jednotným cílem: nahradit stávající zpuchřelý politický systém, založená na podřízenosti Bruselu a všeobecné prožranosti korupcí a osobními zájmy tzv. politiků nějakým novým systémem, založeným na tom, čemu kdysi tleskal už Václav Havel, totiž občanské společnosti. Na dobrovolných aktivitách nezávislých na státní reglementaci a vyjadřujících dobrovolnou vůli svobodně smýšlejících občanů.

Materiál CHH vypočítává všelijaké průběžně vytvářené „orgány“ oné paralelní polis, jak vznikaly v průběhu uplynulých zejména cca 5 let. Národní garda, Občanská domobrana, Občanská vláda, Občanský parlament, Občanský nejvyšší soud, Občanská televize atd. Patrně mnoho z nás o těchto útvech dosud neslyšelo, protože oficiální média zadržují informace o všech alternativních aktivitách velmi sverpě a často efektivně. Nicméně detailní péče o interpretování těchto aktivit vyzrazuje na naši vrchnost, že se podobných aktivit skutečně velmi silně bojí. Kdyby šlo o tak marginální hnutí, jak se snaží stále zdůrazňovat, nestálo by to za několikastránkovou analýzu útvaru Ministerstva vnitra.

Asi nejzajímavější na celé věci je fakt, že samo CHH zde užívá výraz „paralelní polis“, což je pojem dobře známý z dob protikomunistického odboje, především ze 70. a 80. let. Jak tehdy tento výraz vlastně vznikl a co měl vyjadřovat? Informace najdete mj. na stejnojmenné stránce: <https://www.paralelnipolis.cz/paralelni-polis-dedictvi-charty-77-40-letech/>.

6. ledna 1977 byl poprvé publikován text Charta 77, který dal vzniknout v té době neobvyklé formě disidentského hnutí. Unikum se rodilo postupně, stejně jako konkrétní cíle lišící se napříč frakcemi hnutí, které se přirozeně vyvinuly z jeho názorové rozmanitosti. Vně propojoval hnutí oficiální apel

na dodržování lidských práv, ke kterým se státní moc sama zavázala ratifikací mezinárodních lidskoprávních smluv, jako legitimního požadavku na principy ústavou zaručovaného právního státu. Mimo oficiální struktury pak začal vznikat společenský fenomén, který jeden z členů úzkého jádra chartistů a politický filozof Václav Benda nazval ve svém stejnojmenném eseji "paralelní polis". Uvnitř tak komunita navazující na Chartu ve snaze přežít rozsáhlou represi nejen hmotně, ale i intelektuálně, ekonomicky a kulturně rychle generovala recepty pro individuální cíle a potřeby.

Zpočátku se nejednalo o programové uspořádání, ale přirozeně se vyvíjející obranný mechanismus společenství lidí, kteří se odmítli podvolit autoritářské státní moci a jejím zákonům. Pro zachování vlastních svobod tak vytvářely tzv. paralelní struktury, neboli základní společenské instituce, které umožnily svobodné uspokojování životních potřeb. Mezi hlavní pilíře paralelní polis patřily v období mezi publikací Charty a sametovou revolucí tyto:

- paralelní informační systémy, které odpovídaly dobovým technologickým možnostem (samizdat, neoficiální periodika a sborníky)
- paralelní školství a věda, které měly učit kritickému myšlení a protiváhu indoktrinace oficiálním státním školstvím (sympózia, bytové semináře, mimoškolní vzdělávání dětí)
- paralelní ekonomika založená na vzájemné svobodné výměně statků a ekonomické svépomoci
- tzv. "druhá kultura" neboli neoficiální a nepovolená kulturní scéna často označovaná jako "underground" a další větší či menší projevy aktivního odporu.

Jiné členění téhož, tedy paralelní polis, bylo ještě přesnější a detailnější a přidávalo k předchozím bodům artikuly další:

- neustálé hlídání a ověřování míry občanských práv a svobod, které má stát tendenci omezovat - paralelní polis tvoří lidé, kteří se aktivně zasazují za svá práva a chrání je,
- vytváření paralelních politických struktur a podporování jejich rozvoje. Stínové politické struktury mají být v inkubačním prostředí paralelní polis vyvíjeny do takové funkční podoby, že budou schopny nahradit vládnoucí autoritářský režim,
- paralelní zahraniční politika má být nástrojem paralelní společnosti pro stabilizaci a zakotvení hnutí v mezinárodním kontextu a hledání potenciálních materiálních i myšlenkových zdrojů.

Co tyto aktivity spojovalo, je již samozřejmě otázkou subjektivního hodnocení, zajímavé je ale ohlédnutí jednotlivých čelných představitelů Charty z roku 1988, v němž se vyjadřují k tématu, které shodně pojmenovávají „nezávislá společnost“ (independent society). Václav Havel se v něm zabývá otázkou rozlišení „závislé“ a „nezávislé“ společnosti na státní moci. V tehdejší a ani dnešní době nebylo a není možné život učinit zcela nezávislým, neboť důsledkem by bylo uvěznění z neplnění defaultních zákonných povinností (např. platit daně, mít občanku apod.). Čili každý člověk nutně žije život částečně závislý. Avšak ani nejkonformnější vykonavatel státní moci nežije zcela závisle, protože stále ještě nejsou státem regulovány všechny oblasti života (např. jaké oblečení nosit nebo jak trávit volný čas). Čili každý je nějak závislý a nějak nezávislý.

Zároveň z toho vyplývá, že míra nezávislosti není něco daného, ale naopak je výsledkem individuální aktivity. Základním definičním znakem nezávislosti je logicky míra svobodné volby, která má přirozeně vyšší kvalitu než volba vnucená. Svobodná volba se také vždy odvíjí od konkrétní společenské konfigurace a nastavení vztahu jeho účastníky. Pokud ve společnosti není státní moc projevem absolutní zvůle nad jedincem, musí ustoupit tam, kde je společnost schopna efektivní samoorganizace.

Již na první pohled je zřejmé, že jde v zásadě do posledního puntíku o totéž:

- Vytváření svobodného informačního prostředí

- Ochrana práva svobodné volby a názoru občana vůči moci
- Tvorba paralelních struktur stínujících ty oficiální (exekutiva, legislativa, jurisdikce atd.)
- Kulturní a vzdělávací cíle vyjmout z indoktrinace moci a podpořit jejich stálé obohacování alternativními impulsy
- Umístění těchto snah do mezinárodního kontextu – máme přece přinejmenším v rámci EU v zásadě úplně stejné problémy a až na výjimky skoro stejně neschopné vlády je řešit

CHH při Ministerstvu vnitra tak učinilo velmi zvláštní „coming out“: přiznalo barvu. Ano, naše vládnutí je stejně slepé, hloupé a despotické, jako bylo to, proti němuž vznikala před bezmála padesáti lety ona paralelní polis. Je to tu zase. Je v tom naděje, ale také dozajista spousta bolesti, která ji bude provázet. Bude dobré si to připomenout 3. září, kdy se protivládní síly hodlají vyjádřit co nejhromadněji a též co nejslyšitelněji. Moc na to bude reagovat o to hysteričtěji, oč klidnější a serióznější kritika z těch pražských ulic zazní. Ale to bude začátek jejího konce. Vzpomeňme na rok 1989.

Zdroj: Parlamentní listy